

Kultur •

Varmt hjerte, sterke hender

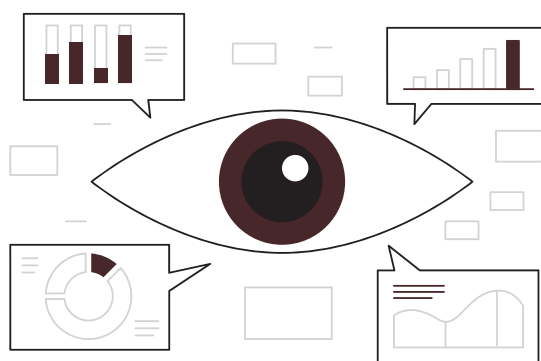
I forbindelse Nordic Light festivalen kunne man se flere utstillinger med bilder, en av disse var på Innlandet i Kristiansund. I forbindelse med Anne Helene Gjelstad sin åpning av «BIG HEART, STRONG HANDS» fikk vi et spennende foredrag om livene til damene og om tekstilene som de lagde og hadde de på seg. Se noen av de fargerike bilder i artikkelen.

Av Anette Thomsen
Publisert 29.05.2026

Anne Helene Gjelstad på Innlandet Kultur og Samfunnshus. Foto: Roger Hagen / Applausen

Denne artikkelen er for våre abonnenter — og vi håper du vil være med.

Abonner for tilgang, eller logg inn hvis du allerede er abonnent.

[Se abonnement](#)

På veggene hang bilder av gamle damer med fargerike klær som Anne Helene har tatt over en ti-års periode der hun besøkte øyene Kihnu og Manija. Disse små isolerte etniske øyene ligger ute i Østersjøen. Her lever den gamle kulturen i beste velgående, og kvinner vedlikeholder tradisjoner som håndarbeid, sanger og dans. Deres kultur har fått status som verneverdig på UNESCO sin verdensarv liste.

St.Hansaften med turister og de gamle kvinnene i skjønn forening (Kihnu 2009).
Foto: Anne Helene Gjelstad

Tekstil kunstner og fotograf

Anne Helene Gjelstad er tekstilkunstneren som i 50 års gave til seg selv gav fotokurs med Morten Krogvold. Fra den spede start til nå har det gått slag i slag og hun er i dag en anerkjent fotograf. Hun har mottatt flere priser og anerkjennelser for sine bilder, og de er blitt stilt ut i kjente lokaler verden over.

Barna går i lokale folkedrakter og strikketruyer og lærer tidlig å danse (Kihnu 2009). Foto: Anne Helene Gjelstad

Anne Helene var en sprudlende og kunnskapsrik kvinne som mer enn gjerne delte sin kunnskap. Hun hadde vært så heldig å få komme litt nærmere inn på disse kvinnene. Så i sitt foredrag gikk hun litt mer detaljert inn på kulturen til kvinnene, og hva de ulike stoffene, fargene og plaggene forteller om den enkelte kvinnen som bærer dem. Det kunne være noe så enkelt som at det var bare gifte kvinner som kunne bruke forkle. Vi fikk se mange bilder på skjermen, noen av dem kunne vi se med egne øyne på Innlandet kultur og samfunnshus. Disse kvinnene går i sine folkedrakter til daglig. Gjennom sin dokumentasjon av dette samfunnet har hun lært mye om deres skikker.

Øyfolk i øysamfunn

Dette er et lite øysamfunn der menn i generasjoner har sitt virke på sjøen eller utenlands, og kvinnene er hjemme der de tar seg av dyrene, barna og alt annet. Slike små fiskersamfunn preges av at det er mange kvinner som har mistet sine menn til havet. At de er enker og derfor i sorg går også igjen i fargene på skjørtene. Er man i sorg bærer man et mørkeblå stripete skjørt. Er man i stor sorg, er det helt sorte skjørt. Stor sorg er å miste et barn eller sin mor, ikke sin

Anmeldelser & Kritikk   Annonserinnhold   Debatt   Historie   Kultur   Kulturnytt   Reportasje
Samfunn   Samtaler & Intervju   Unge skribenter

Kontakt   Om oss   Kalender

OPPLAUSEN

Logg inn

St.Hansaften og alle er pyntet til fest (Kihnu 2009). Foto: Anne Helene Gjelstad

Stolthet i håndarbeid

Uavhengig av hovedfarge på skjørtene er det alltid en rød flettet kant, dette som beskyttelse mot sykdom og onde ånder. Selv om disse folkene er ortodokse kristne, har noen også en slags riter som for eksempel måten kvinnene tar på seg stakken som er å ta den over hodet og ned.

Kvinnene har stor stolthet i å være dyktige i håndarbeid som vev, broderi, kniplinger og strikking. Det er veldig intrikate mønstre på deres arbeid og kvinnene kan disse mønstrene i hodet. Det rett og slett sitter i deres fingre, og de kunne sitte i dempet belysning å blant annet strikke sine sokker, votter og gensere. Mønstrene er ulike, basert på hvilket kjønn som skulle bære dem og hvilken gård de kommer fra.

Forbereder sin egen gravferd

Ved alderen seksti starter enhver kvinne prosessen med å lage klær til sin egen gravferd. Hvem som skulle være gravere er bestemt på forhånd, og derfor strikker kvinnen hansker til de utvalgte unge mennene. Man vil passe på at man tar seg godt ut når de ligger i kisten, noe man helt klart kunne se på bildet av den avdøde kvinnen vi fikk se bilde av. Hun lå i åpen kiste på sitt eget kjøkken omringet av kvinner fra landsbyen. Selv om den eldre kvinnen hadde barn med sin store kjærlighet bar hun aldri forkle, dette fordi hennes egen mor hadde nektet henne å få gifte seg med sin utkårede.

Kvinnene samlet på kirkegården under en slags Allehelgensdag (Kihnu 2009). Foto: Anne Helene Gjelstad

Bryllupsfest

Vi fikk også se bilder fra et bryllup der kvinnene virkelig hadde pyntet seg. Det så man hovedsakelig på hvilket tilbehør de bar sammen med det typisk

rødstripete eller blåstripete skjørtet. Da kunne det bli veldig så fargerikt, kvinnene bar da sine fineste bluser, skaut, forklær og strikkede sokker. Ellers kunne man se at plaggene hadde noe merker av hard bruk. For det skal sies, disse kvinnene bar sine klær til de nesten falt fra hverandre og ikke var mulig å lappe sammen. Når man ikke kunne bruke stakken lenger ble de brukt til å beskytte høystakken på jordet. Det var ofte det skjørtet man giftet seg i man valgte å bli gravlagt i. Til hverdag kunne man se at det ble brukt både det ene og det andre av bekledding, men det røde eller blå skjørtet ble alltid brukt uavhengig om de hadde T-skjorte, vindbukse eller en genser de hadde fått av turister på seg.

Anne Helene var invitert i bryllup og her er hun sammen med noen av kvinnene (Kihnu2008). Foto: Anne Helene Gjelstad

Fargerik kjærlighet til livet

Kjærligheten til farger kan man også se igjen på fargene på husene og fargene innvendig i deres hjem. Anne Helene opplever dette som veldig fint og genuint. Utstillingen viser flere bilder av hjemmene til disse kvinnene og landskapet rundt. Ofte er det små hus der seng og vev delte samme rom. En hjemmesnekret vev var noe alle hadde, og på disse vevde de stoffer de brukte til å lage skjørt og de samme stoffene blir også ofte brukt over møbler.

Moisa Mann hjemme i stua som også er soverommet hennes (Manija 2008). Foto: Anne Helene Gjelstad

Samfunn vevd sammen av håndarbeid

Kvinnene på disse øyene er vant til å gjøre alt selv, eller sammen med andre damer. Dette var fordi deres menn er på sjøen eller arbeider på fastlandet eller i utlandet, og det er slik det alltid hadde vært. Kvinnene synger sammen, danser sammen og strikker sammen. I forkant av et bryllup møttes de unge jentene et halvt år i forveien for å fylle opp kisten til bruden med håndarbeid. Samfunnet blir drevet av kvinnene og har alltid vært det.

Lohu Ella hjemme ved vevstolen (Kihnu 2008).
Foto: Anne Helene Gjelstad

Lever tradisjonene videre?

Kommer du som turist til disse øyene vil du få se en helt annen bekledning enn hva Anne Helene så i hverdagen, da er det en mer polert fremtoning av kulturen som møter deg. Da får du oppleve sang og dans i de mest vakre og fargesprakende folkedrakter, men for Anne Helene var det hverdagene og de

gamle kvinnes liv som hun ville dokumentere. Det vil også være mulig å få kjøpe tekstiler laget av kvinnene.

Lohu Ellaer en dyktig håndverker og lager dukker kledd i lokale folkedrakter til turistene (Kihnu 2008) Foto: Anne Helene Gjelstad

Det har vært en stor forandring siden Anne Helene avsluttet sine dokumentasjoner på øyene utenfor Estland. Vi får bare håpe at folkedrakten og strikke-arbeidene får leve videre, sammen med den unike kulturen til tross for den økende turismen og fraflyttingen. Rakk du ikke utstillingen er bildene også dokumentert i boken med samme navn som utstillingen, «Big Heart, Strong Hands». Her kan du også lese øyfolkets og noen av kvinnens historie.

Anne Helenes nettside er www.annehelenegjelstad.com

Anbefalte artikler

Samfunn •

Vil samle folk til treff i kirken på mandager

Kristiansund menighet planlegger å samle mennesker til det som har fått navnet Dugnadskafé. Tiltaket skal drives i om lag ett år og kombinerer sosialt fellesskap med praktisk arbeid for kirken og områdene rundt.

Anmeldelser & Kritikk •

«Vindens Hjul» tok publikum med storm i Nordlandet kirke

Lørdag 30. mai var Nordlandet kirke arena for en framføring av de sjeldne som samlet flere av Nordmøres sterkeste kulturmiljøer. Med Henning Sommerros gammeldansmesse «Vindens Hjul» som utgangspunkt møttes musikere, korsangere og dansere fra Kristiansund, Tingvoll og Dalakopa fra Røros i et verk der folkemusikk, kirkemusikk og lokal kulturhistorie ble vevd sammen. Applausen dekket som eneste kulturtidsskrift konserten.

Reportasje •

Egentlig er det bare tull å gå på vannet, for det er er jo mye bedre å bade i vannet.

Kirkelandet Kirke i Kristiansund holdt 31. mai 2026 en takknemlig gudstjeneste for å markere Sogneprest Tormod Sikkeland sin avskjed etter mange år i tjeneste for menigheten som sogneprest. Gudstjenesten ble kringkastet direkte på NRK TV og Radio, og ble en feiring av hans bidrag til menigheten, som sogneprest. Kirken med sin imponerende 30 meter høye altertavle i farget glass, var som alltid en passende ramme for anledningen.

APPLAUSEN

Laget av ScaleFlow.

Kategorier

Anmeldelser & Kritikk

Sider

Alle artikler

Bruker

Logg inn

© 2025-2026 Applausen. Alle rettigheter reservert.

Applausen er medlem av Fagpressen

Applausen redigeres etter Redaktørplakaten, og legger til grunn for sitt arbeid de etiske normer og plikter som er formulert i Norsk Presseforbunds Vær Varsom-plakat.

Applausen er medlem av Balansekunst for et likestilt og mangfoldig kulturliv

Ansvarlig redaktør er Roger Hagen. E-post: roger@applausen.no

Annonsørinnhold

Debatt

Historie

Kultur

Kulturnytt

Reportasje

Samfunn

Samtaler
& Intervju

Unge
skribenter

Applausen

Kontakt

Nyhetsbrev

Abonner

Personvern

Vilkår

Opprett
konto

Oppdater
passord

Min konto